

# EENIGE BEGINSELEN VAN HET WERK VAN R. N. ROLAND HOLST,

□ □ DOOR A. M. HAMMACHER □ □

## INLEIDING.

**D**E volgende schets bevat niet een gedetailleerde chronologische opsomming en bespreking van de reeks van werken van R. N. Roland Holst. Dit moge later geschieden.

Voor een goed begrip van het werk en eene mogelijke vermindering van misverstanden omtrent de beginselen, lijkt het in de eerste plaats noodig te komen tot eenig inzicht in de krachten, die aan het werk ten grondslag liggen, om deze vervolgens, behalve in hunne algemeene beteekenis, ook in het tijdsverband te zien.

Vanzelf zal dan blijken, hoe door den aard van het werk zelf eene bespreking wordt afgewezen, welke zich van het gebruikelijke biografische en individueel-psychologische stramien zou willen bedienen. Ook de dramatiek van eene naar psychische gestemdheden en ontwikkelingen te beschrijven schildersevolutie zou hier misplaatst en oneigenlijk zijn.

In het verband van deze opvatting zijn de afbeeldingen als een integreerend bestanddeel, niet als een begeleiding van de beschouwingen opgevat. Het hulpmiddel der reproductie is zonder de halfheid van het beschrijvend hulpmiddel aanvaard.

## I. DE TWEE KRACHTEN.

Gedreven door de beeldende driften van het steeds dieper in zich gravende zielsleven, kunnen klanken, kleuren en gebaren los komen van den mensch, die de tolken zijn van zielsafzonderlijkheid, vooral wanneer het instrument van zielsonderscheiding zich steeds meer verfijnt en de verhouding tot de omringende, voedende buiten-wereld voortdurend nauwkeuriger wordt bepaald.

Het verdiept gevoel van zielsafzonderlijkheid is nooit zonder een gelijktijdig gevoel van innerlijke afgeslotenheid. Kennende hare vreemdheid en deze aanvaard hebbende als een onkeerbaar Lot, voelt de ziel haar vestingschap, haar wezenlijke ondoorgrondelijkheid, ondoorgrondelijk voor anderen maar ook anderen nooit wezenlijk tot in het binnenste midden betredende. Als deze waarheid van de centrale ondoorgrondelijkheid van ieder wezen in de beeldende gevoelsdomeinen de motorische kracht voor de kunstgeboorten wordt, dan welt de bron van het mysterie der Afgeslotenheid, dan verschijnen de hooge gestalten der Eenzaamheid